ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИКИ ТЕКСТУ ТА ДИСКУРСУ

Отримано: 20 липня 2022 р.

Прорецензовано: 20 серпня 2022 р.

Прийнято до друку: 30 серпня 2022 р.

e-mail: sgurbanska@yahoo.com

DOI: 10.25264/2519-2558-2022-14(82)-26-30

Гурбанська С. О. Особливості функціонування прецедентних імен у постмодерністському художньому дискурсі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 14(82). С. 26–30.

УДК: 81'22:7.038.6

ORCID: https://orcid.org/0000-0002-1242-5896
https://scholar.google.ru/citations?hl=ru&user=JC4DzKUAAAAJ

Гурбанська Світлана Олександрівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
Київський національний університет культури і мистецтв

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРЕЦЕДЕНТНИХ ІМЕН У ПОСТМОДЕРНІСТСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

У статті розглянуто інтертекстуальність художніх текстів постмодерністського дискурсу в аспекті лінгвосеміотичних досліджень; визначено інтертекстуальність як текстову категорію, що займає одне з центральних місць серед інших категорій тексту; узагальнено й систематизовано функціонування прецедентних імен у постмодерністських художніх текстах; розглянуто постмодерністський художній дискурс як особливий смисловий осередок інтертекстуальних зв'язків на прикладі прецедентних імен; виявлено, що інтертекстуальність змінює уявлення про художні тексти як гомогенні структури, запропонувавши їхній розгляд як гетерогенних утворень.

Останнім часом у лінгвістичній науці спостерігаються загальні тенденції вивчення художніх текстів як інтертекстуального явища, однак відмічається недослідженість постмодерністського художнього дискурсу в інтертекстуальному контексті в цілому. Художні тексти літератури постмодернізму віддзеркалюють текстотвірні тенденції постмодерної творчості, зміну ідеологічної системи, перебудову ієрархії цінностей, творення гібридних художніх форм, продукування нових способів письма, маніфестацію актуальної проблематики.

Постмодерністські художні тексти характеризуються наявністю великої кількості виразних прецедентних імен. Уведення до структури художніх текстів імен, прізвищ, прізвиськ видатних історичних постатей, біблійних і міфологічних персонажів, письменників попередніх епох, героїв їхніх творів та ін., позначене глибинними авторськими інтенціями та смислами, певним чином таврує долі літературних персонажів і загалом впливає на розвиток сюжетних ліній художніх текстів.

Категорія інтертекстуальності творить фрагментований текст у художній літературі постмодернізму. Постмодерністський художній текст – це цілісна когнітивно-концептуальна, комунікативна й семіотична єдність, це гетерогенна структура, що позначена інтертекстуальними зв'язками і має вихід в інші тексти. Відтак, можливим є співвідношення культурних знаків з фоновими знаннями та зі специфікою мовної свідомості, створення особливого семіотичного простору.

Ключові слова: *художній текст; постмодернізм; постмодерністський художній дискурс; інтертекстуальність; прецедентність; прецедентні імена.*

Svitlana O. Hurbanska,
PhD in philological sciences, Associate Professor,
Kyiv National University of Culture and Arts

PECULIARITIES OF PRECEDENT NAMES FUNCTIONING IN POSTMODERN ARTISTIC DISCOURSE

This article examines intertextuality of artistic texts of postmodern discourse in the aspect of linguosemiotic research; defines intertextuality as a text category that occupies one of the central places among other text categories; summarizes and systematizes the functioning of precedent names in postmodern artistic texts; considers postmodern artistic discourse as a special semantic focus of intertextual connections on the example of precedent names; highlights that intertextuality changes the idea of artistic texts as homogeneous structures, suggesting their consideration as heterogeneous formations.

Recently, in linguistic science, general tendencies in the study of artistic texts as an intertextual phenomenon are observed. However, the lack of postmodern artistic discourse research in intertextual context by and large is noticed. Artistic texts of postmodern literature reflect the text-creating tendencies of postmodern creativity, the change of ideological system, the restructuring of values hierarchy, the creation of hybrid artistic forms, the production of new writing ways, and the manifestation of topical issues.

Postmodern artistic texts are characterized by the presence of a large number of expressive precedent names. Introduction to the structure of artistic texts names, surnames, nicknames of prominent historical figures, biblical and mythological characters, writers of previous eras, heroes of their works, etc., that are emphasized with deep authorial intentions and meanings, defines literary characters' destinies in a certain way, and affects the development of artistic text plot lines in general.

The category of intertextuality creates a fragmented text in postmodernism fiction. Postmodern artistic text is a complete cognitive and conceptual, communicative and semiotic unity It is a heterogeneous structure marked by intertextual connections and lines with other texts.

Therefore, it becomes possible to correlate cultural signs with background knowledge and with the specificity of linguistic consciousness, as well as create a special semiotic space.

Keywords: *artistic text (fiction); postmodernism; postmodern artistic discourse; intertextuality; precedence; precedent names.*

Цілісне реальне бачення літературного поля передбачає розуміння літератури не просто як зібрання окремих творів, що незалежні один від одного. Вони не ізольовані, а взаємодотичні, пов'язні єдиним простором. Відтак, для поглибленого вивчення художніх текстів літератури постмодернізму надзвичайно важливою є думка про те, що "тотожність і відмінність, семантика нового підпорядковує собі старий сенс, оволодіння є освоєнням, і виграє те, що нове: а все ж ті, хто чують у новому відлуння старого, не можуть заткнути вуха: поліфонія домагається вияснення, звуки повинні бути заново гармонізовані в читанні" (Мітосек, 2005: 343). Класична літературознавча концепція змінюється новим способом прочитання текстів в аспекті інтертекстуальності, зміст якого в тому, що "тексти не є цільними й непроникними, а будуються як плетиво, де кожне волокно взяте з єдиного універсуму, в межах якого містяться тексти міфів, історії, філософії, культури, – то разом із цим прочитанням приходить і нова аксіологічна ієрархія, де орієнтація на оригінальність і новизну зміщується на інший рівень" (Шаповал, 2009: 13).

Прецедентні імена відіграють важливу роль в організації структурної цілісності художніх текстів, зокрема й постмодерністських, тому під час лінгвістичного аналізу останніх необхідно звертати особливу увагу на художній антропонімікон в його лінгвокультурологічній функції. Багаторівнева асоціативна мовна гра між автором і читачем виражається у вживанні різноманітних прецедентних онімів. Наділені властивістю унікальної референції, власні імена набувають винятковості значущості при дослідженні художньої творчості письменників-постмодерністів і потребують поглиблених коментарів.

Звернення авторів до прецедентних імен при першопочатковому ознайомленні з художнім текстом може бути не зовсім зрозумілим для його реципієнтів, проте прояснюється під час подальшого заглиблення у зміст художнього тексту. Наділяючи своїх героїв іменами, прізвищами та прізвиськами, письменники позначають у такий спосіб риси їхніх характерів і вносять додаткові смисли в задумані образи. Часто прецедентні імена можуть краще охарактеризувати героїв, аніж їхні вчинки чи вербальні характеристики.

У процесі дослідження виявлено: прецедентні імена письменників (літературних попередників постмодерністів), прецедентні імена літературних героїв, історичні прецедентні імена, біблійні прецедентні імена тощо. Розглянемо деякі з них на прикладах з художніх текстів.

1. Прецедентні імена письменників (літературних попередників постмодерністів). При вивченні постмодерністських художніх тестів зафіксовано чимало прикладів авторського використання прецедентних імен видатних літературних постатей попередніх епох.

Так, у структурі англійського художнього тексту А. Картер "Wise Children" (Carter, 2007) знаходять відображення біографічні дані В. Шекспіра. Ідеї, образи й сюжети творів видатного письменника стали невід'ємною частиною не лише англійської, але й усієї світової культури. Головна дія роману розгортається *23 квітня*. Саме в цей день героїня Дора Чанс відверто ділиться своїми спогадами, тримаючи читацьку аудиторію в напрузі від початку і до останніх рядків роману. Це особливий день у художній літературі – день народження і смерті В. Шекспіра. У постмодерністському художньому тексті це також і день народження персонажів – Дори і Нори, яким виповнюється по 75 років, а також Мельхіора і Перегріна – їхніх батька і дядька, які відзначають сторіччя: 'On your way,' I said. 'Don't you know it's Shakespeare's birthday*?"* (Carter, 2007: 197); "April showers. The twenty-third of April. Yes! *The destination of Melchior* had been prepared for him since birth; he was doomed to wear the pasteboard crown. Hadn't he first seen light of day on Shakespeare's birthday*?"* (Carter, 2007: 193).

Ім'я В. Шекспіра має божественне звучання і викликає асоціації з ідолом: "And ***Shakespeare*** was a kind of god for him. It was as good as idolatry. He thought the whole of human life was there" (Carter, 2007: 14); 'Friends, we are gathered here together in remembrance of a ***sacred name*** – the name of Shakespeare*'* (Carter, 2007: 134). Ренальф (засновник акторської династії Хазардів) і його син Мельхіор вважають, що слова їхнього ідола мають бути донесені до кожного куточка землі. Сповнена бажанням відродити велич В. Шекспіра, сім'я Хазардів об'їжджає майже весь світ із цією нав'язливою ідеєю, проте, дістався Америки, гине за шекспірівським сценарієм трагедії "Othello" (1604 р.). Такою є розплата за втрату здатності розрізняти реальне життя і театр: "Perhaps, by then, old Ranulph couldn't tell ***the difference between Shakespeare and living***" (Carter, 2007: 21); '… And yet it is especially precious to me because it is English earth, perhaps some of the most English earth of all, precious above rubies, above the love of women. For it is earth from ***William Shakespeare's*** own home town, far away, yes!*'* (Carter, 2007: 134). Використання лексем *borne* (*born*) та *hither* (*here*) зумовлене інтенцією авторки інтенсіоналізувати інтертекстуальний ефект.

2. Прецедентні імена літературних героїв. Варто зазначити, що поряд із прецедентними іменами письменників у мікро-, макро- та ситуаційному контекстах постмодерністських художніх текстів використовуються також імена їхніх літературних персонажів. Звернення до прецедентних імен – власних імен літературних героїв з інших художніх текстів – зумовлене інтенціями авторів створити оригінальні образи власних героїв.

Приклад з англійського художнього тексту А. Картер "Wise Children" демонструє алюзію на літературний твір у жанрі фентезі – готичний роман із помітним Фаустовим впливом "The Picture of Dorian Gray" О. Уайлда (1890 р.). Роман, пов'язаний із декаденством та гомосексуалізмом, після першого видання викликало багато суперечок. Його відносять до одного із найкращих класичних творів зарубіжної літератури. У романі йдеться про молодого чоловіка на ім'я Доріан Ґрей, портрет якого написав Безіл Голворд. Художник був дуже вражений фізичною красою Доріана. Закохуючись, Безіл вважає, що задля краси варто жити, а Доріанова краса породжує нові тенденції у його творчості. Усвідомлюючи, що одного дня його краса зблідне, Доріан бажає поєднати свою душу із картиною. Він хоче, щоб картина, намальована Безілом, старіла, а він залишався завжди молодим. Бажання героя здійснюється. Це врешті приводить його до аморального життя. На картині відображаються всі вчинки Доріана так, як би вони мали відбитися на його душі і тілі.

Пор.: *"Perry looked like* ***the picture****, I'm sorry to say, a ghastly sight. The sky closed in, the sun disappeared and all was cold and grey as we went home"* (Carter, 2007: 177). Авторська інтенція звернення до інтертекстуальності розкривається і в макроконтексті, і в ситуаційному контексті: *"Peregrine's face crumpled. All at once he looked his age. More. He looked a hundred.*

He looked a hundred and ten. And he deflated. Instantly, within his suit, as if somebody had stuck a pin in him and let the energy out…" (Carter, 2007: 175).

Окрім вище наведеного прикладу в англійському художньому тексті А. Картер "Wise Children" зафіксовано звернення і до трагедії В. Шекспіра "Othello" (1604 р.):

'That's New York,' he said. 'See it come down, see it go up.'

'What used it to be, Uncle Perry?'

'It was the site... the site...' He couldn't go on. The tears were running down his cheeks and so I knew he'd brought me on a pilgrimage, the site of the old Plaza, and Desdemona, Desdemona dead (Carter, 2007: 116).

Пор.:

"O cursed, cursed slave! – Whip me, ye devils,
From the possession of this heavenly sight!
Blow me about in winds! Roast me in sulphur! –
Wash me in steep-down gulfs of liquid fire! –
O Desdemona! Desdemona! dead!
O! O! O!"

(W. Shakespeare, "Othello")

В аналізованому вище художньому тексті йдеться про безглузду смерть Естелли Хазард. Письменницею проводиться паралель між двома літературними героїнями – Естелою Хазард і шекспірівською Дездемоною (героїнею трагедії "Ohhello" – жертвою підлого наклепу, втіленням любові, чистоти й відданості).

Письменники і в допостмодерністську добу вводили це прецедентне ім'я (універсальний образ світової культури) у свій художній простір, зокрема й українські митці:

Хай хоч ві сні – мандрівки дальні
Без суєтливих перепон, –
І очі радісно-печальні
Білоодежних ***Дездемон***!

(М. Рильський, "Синя далечінь")

Ще одним прикладом авторського звернення до літературної спадщини В. Шекспіра є такий: "…***Hamlet*** is nothing if not a juve role. Ranulph, though, was all agog to give to America the tongue that Shakespeare spake. *So they crossed the Atlantic and Ranulph did them proud as* Hamlet's *father, while suave young Cassius Booth stepped into the limelight beside her as* Hamlet's *best friend"* (Carter, 2007: 16). Використання застарілої форми дієслова spake ***(spoke)*** забезпечує створення асоціативного зв'язку із шекспірівською епохою. Свого часу ще М. Бажан у поемі "Смерть Гамлета" (1932 р.) завдяки цьому прецедентному імені висвітлив риси тогочасної буржуазної інтелігенції, а І. Франко вводив образ Гамлета у власний художній простір: "Суспільність переконується на таких повітових **Гамлетах**, на таких розп'янючених теоретиках, що сама теорія, сама абстракційна наука не дає ще чоловікові того, що йому в життю найпотрібніше, не дає йому внутрішньої сили, певності своїх цілей і своєї дороги, не дає йому характеру" (І. Франко, "Іван Сергійович Тургенєв", 1883 р.).

3. Історичні прецедентні імена. В анлійському художньому тексті доби постмодернізму "Wise Children" А. Картер фіксуємо алюзію. Узуальне стійке висловлювання ***to be above suspicion as Caesar's wife*** ("дружина Цезаря – поза підозрою") у макроконтексті художнього твору зберігає своє традиційне семантичне навантаження. Авторка майстерно проводить паралель – ніхто не наважиться підозрювати дружину "своєрідного імператора" Британського театру в зраді, так само, як і дружину імператора Священної Римської імперії – славнозвісного полководця й державного діяча Гая Юлія Цезаря (І ст. до н. е.): *"Of course, we'd always known deep down inside he was their father. We tried to pretend otherwise. I was jealous as hell of it, but there you are. Biology is biology. You can't fool a sperm. I'm not sure that Melchior ever knew. If 'his' daughters were red-heads, then so had his own mother been and, besides, who'd have thought it of the Lady A.,* ***Caesar's wife*** *in person?"* (Carter, 2007: 171).

У цьому ж художньому тексті ім'я літературного героя – відомого голлівудського продюсера – спрямовує до історичної постаті ***Чингісхана*** (тронне ім'я – ***хан Чінгис*** (монг. *Činggis Qaγan, Чингис хаан*) – монгольського державного, політичного і військового діяча, національного героя Монголії та Китаю (1155–1227 рр.): *"She was in love, she was like a force of nature, but* ***Genghis Khan*** *was* ***blind and deaf. Blind, deaf and dumb.*** *He thought that* ***he who paid the piper played the tune****. An orchid never bit him back before"* (Carter, 2007: 139–140). ***Чингісхан*** – засновник і перший величний хан Монгольської імперії (1206–1227 рр.), другої за площею у всесвітній історії. Об'єднуючи монгольські племена, руйнуючи міста та масово знищуючи людей, він увійшов в історію як один із найбезжалісніших варварів. Розкриттю образу художнього героя слугує вжите в контексті загальнонародне прислів'я ***he who pays the piper calls the tune***, що має таке словникове значення: *укр*. "хто платить, той і розпоряджається". Лексична субституція предикативного компонента ***calls*** на ***paid*** є невипадковою: вона зумовлює інтенсіоналізацію традиційної семантики стійкого висловлювання. У контексті смислове навантаження має також використання додаткових характеристик літературного персонажа ***"blind and deaf"*** та ***"blind, deaf and dumb"***. У словнику зафіксовано ***deaf and dumb*** – "unable to hear or speak" (***mute***); ***dumb*** 1) *informal* stupid; 3) *old-fashioned* someone who is dumb is not able to speak at all. Many people think that this use is offensive (Longman, 2012: 526, 432). Отже, очевидною є авторська модифікація стійкого висловлювання: а) оказіональне стійке висловлювання ***blind and deaf*** – лексична субституція атрибутивного компонента ***dumb*** на ***blind*** доповнюється інверсією; б) оказіональне стійке висловлювання ***blind, deaf and dumb*** – експансія атрибутивним компонентом ***blind*** зумовлює екстенсіоналізацію семантичної структури узуального стійкого висловлювання. Загалом, помітним є використання стійких висловлювань у структурі постмодерністських художніх текстів позначене особливим смисловим навантаженням. У постмодерністському художньому тексті іронія полягає в розкритті істинної величі історичної постаті ***Чингісхана*** та літературного героя. "Літературний" ***Genghis Khan*** глибоко переконаний, що його дружина – зразок вірності та обов'язку. Насправді ж вона давно зраджує чоловікові, забувши про подружні обов'язки перед своїм "величним" чоловіком.

4. Біблійні прецедентні імена. Прецедентні імена ***Каїн*** і ***Авель*** тісно пов'язані зі стійким висловлюванням ***піднявся (повстав, пішов) брат на брата –*** "запекла ворожнеча (сімейна або соціальна)". Розглянемо приклади з допостмодерністської художньої літератури:

Та й справді, світ сей був тоді темниця:
В кормигу запрягав народ народа,
На вільне слово ковано кайдани,
Півроду людського не звано людьми,
Затято ***йшов*** *війною* ***брат на брата***
(Леся Українка, "Коли втомлюся я життям щоденним")

Надієтесь? Сконайте, здохніть у пивних,
Щоб ваші кості перетрухли й поцвіли!
Нащо ви темних піддурили і сліпих?
Нащо ви ***брата проти брата підняли****?*
(П. Тичина, "В космічному оркестрі")

За біблійною легендою, ***Каїн*** – один із синів Адама і Єви – убив свого рідного брата ***Авеля***: *"...І коли вони були в полі, напав* ***Каїн*** *на* ***Авеля****, брата свого, і вбив його"* (Буття, 4, 8). Це було перше вбивство на землі. Розгніваний Бог поклав на його чоло "каїнову печать" – тавро злочину. Ім'я ***Авель*** вживається як образ невинної жертви, а ***Каїн*** має такі значення – вбивця, виродок, злочинець (часто як лайливе слово). Легенда про Каїна часто згадувалося в художній творчості письменників різних епох і країн – поемі І. Франка "Смерть Каїна" (1889 р.), філософській драмі Дж. Байрона "Каїн" (1821 р.) та ін.

Інший приклад – звернення до прецедентного імені ***Адам –*** відмічаємо у постмодерністському художньому тексті англійської письменниці А. Картер "Wise Children": *"Ohh, wasn't he a handsome young man, in those days… It was our Uncle Peregrine from America but we* ***didn't know him from Adam****"* (Carter, 2007: 30). У складі стійкого висловлювання ***not know someone from Adam*** зазначено ім'я першої людини: 1) in the Old Testament of the Bible, the first man created by God. God put him in the Garden of Eden, and created Eve, the first woman, from one of Adam's ribs. He was the father of Cain, Abel, and Seth; 2) **not know someone from Adam** *informal* to not know someone at all (Longman, 2012: 19). Використання авторкою прецедентного імені ***Адам*** сприяє інтенсіоналізації значення давності. Крилаті вирази, до яких входить це прецедентне ім'я (***за Адама, за часів Адама*** тощо) позначають дуже віддалені часи, сиву давнину. Ім'я ***Адам*** використовується письменниками переважно з гумористичною метою:

А се сап'янці-самоходи,
Що в них ходив іще ***Адам****;*
В старинній пошиті годи,
Не зню, як достались нам…
(І. Котляревський, "Енеїда")

Як бачимо, широке використання письменниками прецедентного імені ***Адам*** або ж стійких висловлювань, до складу яких воно входить, та схожі приклади засвідчують звернення до інтертекстуальності не лише письменниками літератури постмодернізму, але митцями попередніх епох. В іншому прикладі з англійського художнього тексту А. Картер "Heroes and Villains" відмічаємо використання прецедентного імені ***Messiah***, що спрямовує до відомої біблійної легенди: *"He began to laugh. 'He could be* ***the Messiah*** *of the Yahoos'…"* (Carter, 1993: 93). ***Месія, Прихід Месії***: "У віруваннях іудеїв, "спаситель", який начебто буде посланий Богом для знищення зла на землі і встановлення "царства божого". Уявлення про Месію як про "божественного суддю живих і мертвих" лягло в основу вчення про Христа. Найчастіше вживається з іронічним значенням для характеристики тих, хто прагне змінити світ, не маючи для цього ні даних, ні можливостей" (Коваль, 1975: 164).

Отже, прецедентні імена створюють ядро інтертекстуальних зв'язків у структурі постмодерністських художніх текстів, сприяючи метафоричному переосмисленню минулого. Наділені значним асоціативним потенціалом, вони відіграють важливу роль в організації постмодерністських художніх текстів та реалізації інтенцій їхніх авторів. Звернення українських, російських та англійських письменників до прецедентних імен є поширеним явищем, що вимагає окремого детального аналізу.

Використання письменниками-постмодерністами прецедентних імен у їхньому традиційному значенні та створення на їхній основі нових імен з додатковими творчими смислами відіграє у постмодерністських художніх текстах важливу роль, слугуючи різноманітним інтенціям – чіткішій характеристиці образів літературних персонажів, вираженню ідейного змісту творів та ін. Прецедентні імена формують художній текст як єдине ціле, викликаючи зростаюче зацікавлення у читацької аудиторії.

Перспективи подальших наукових досліджень. Інтертекстуальний аспект аналізу художніх текстів літератури постмодернізму, що базуватиметься на виявленні інтертекстем, зокрема визначенні їхнього зв'язку з претекстами, а також класифікації інтертекстем відповідно до типів міжтекстових зв'язків.

Література:

1. Крилаті вислови в українській літературній мові/ укл. А. П. Коваль, В. В. Коптілов. 2-е вид., перероб. і доп. Київ: Вища школа, 1975. 335 с.
2. Мітосек З. Теорії літературних досліджень; пер. з польськ. В. Гуменюк, наук. ред. В. Іванюк. Сімферополь: Таврія, 2005. 408 с.
3. Шаповал М. Інтертекст у світлі рампи: міжтекстові та міжсуб'єктні реляції української драми: монографія. Київ: Автограф, 2009. 352 с.
4. Carter A. Heroes and Villains. N. Y.: Penguin Books, 1993. 151 p.
5. Carter A. Wise Children. N. Y.: Farrar, Straus and Giroux, 2007. 234 p.
6. Longman Dictionary of Contemporary English: sixth printing. China, 2012. 2081 p.

References:

1. Carter A. Heroes and Villains. N. Y.: Penguin Books, 1993. 151 p.
2. Carter A. Wise Children. N. Y.: Farrar, Straus and Giroux, 2007. 234 p.
3. Krylati vyslovy v ukrayinskiy literaturniy movi (Set expressions in the Ukrainian literary language)/ ukl. A. P. Koval, V. V. Koptilov. 2-e vyd., pererob. i dop. Kyiv: Vyshcha shkola, 1975. 335 s.
4. Longman Dictionary of Contemporary English: sixth printing. China, 2012. 2081 p.
5. Mitosek Z. Teoriyi literaturnykh doslidzhen (Theories of literary research); per. z polsk. V. Humenyuk, nauk. red. V. Ivanyuk. Simferopol: Tavriya, 2005. 408 s.
6. Shapoval M. Intertekst u svitli rampy: mizhtekstovi ta mizhsubyektni relyatsiyi ukrayinskoyi dramy (Intertext in the ramp light: intertextual and intersubjective relations of Ukrainian drama): monohrafiya. Kyiv: Avtohraf, 2009. 352 s.